תרומה נמי אפשר דמתשיל. [ב] ולא מלי לאוקמה בתרומה ביד כהן דהו לא מלי לאתשולי עליה כדאמר בפרק העודר מן הירק (נדרים נט.) מדקתני בחולין משמע דווקא בחולין אבל בתרומה אפילו בכל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות ואף על גב דרבה דאית ליה הכנה אמרינן בפירקא [ג] (דף לח:) דתמילת היום קונה עירוב וכוותיה קיימא לן מ"מ מותר לתקן הטבל ולא גזרו עליו בין השמשות עד שתהא לילה ניכרת וידוע והא דתנן בגמרא מדליקין (שבת דף לד.) דספק תשיכה אין מעשרין את הודאי והיינו כרבנן דר' אפ"ה קס"ד דהך מתני' דהכא אמיא כרבי משום דאיכא משניות טובא דמוקי להו הש"ס לקמן [ד] כרבי וא"ת אם כן אמאי קתני מתני' [ה] אבל לא בטבל הא חזי לתקוני בין השמשות ואין לומר דהכיא אתיא דלא כרבי מדפריך לקמן (דף לד:) ריש רבי וסיפא רבנן ולא פריך ריש וסיפא רבנן ומליעתא רבי ועוד דפריך לקמן אבל לא בטבל פשיטא משמע דליכא מאן דפליג ומיהו [ו] איכא למימר הא דפריך פשיטא היינו משום דמריש אמעיקרא לה דקתני מערבין בדמאי דמשמע אבל לא בטבל וי"ל דאיכא מועיל מה שראוי לתקנו אלא במידי דחזי דשמא לשום אדם כגון תרומה דחזי לכהנים ותדע דאמר בעל' [ז] דאין מערבין בהקדשות אף על גב דאפשר לאיתשולי עליהו: **לא** נחשדו חברים. אע"ג דמשום כבוד שבת שרי כדאמר בהאשה רבה (יבמות דף נג.) היינו שצריך לאכול אותן פירות בשבת אבל הכא מיירי דאין צריך לאוכלן בשבת ואע"ג [ח] דאין מערבין אלא לדבר מצוה לא התירו לתרוס אלא מן המוקף אלא לכבוד שבת ולא לצורך מצוה אחרת: **אלא** סומכוס סבר לה כרבנן. ואם תאמר מהאי טעמא נמי נזיר לא יערב בין כיון דשבת הוא לשאול על הנדרים בשבת כדאמרינן פרק מי שהמתין (שבת דף קנ.) וי"ל דלצורך שבת נשאלין כדאמרינן התם והאי הוי צורך שבת שיהיה מותר לשתות יין בשבת: **תרגומא** אחולה ואזקן. וא"ת ולוקמא נמי כרבנן דסומכוס והכל לפי מה שהוא אדם אחולה ואזקן דלרבנן מערבין חולה וזקן כדי מזונן דמקילי טפי מסומכוס דאמרי אפילו במידי דלא חזי ליה מערבין משום דחזי לאחרייני כל שכן דמערבין במידי דחזי ליה אע"ג דלא חזי לאחרייני וי"ל דלרבנן אין מערבין לחולה ולזקן כדי מזונן אלא בסעודה בינונית דהא כיון דלא בעו מידי דחזי ליה אם כן לחולה וזקן מערבין נמי אפי' במאכל דלא חזי להו אלא לצרף ובמידי דלא חזי לדידהו ע"כ שיעורו בסעודה בינונית וא"כ גם במידי דחזי להו בעינן שיעור סעודה בינונית דאין סברא שיהא לרבנן ג' שיעורין לחולה ולזקן א"נ הכל לפי מה שהוא אדם משמע נמי לאפוקי ישראל בתרומה והא דנקט תרגומא אחולה ואזקן הוא הדין דהוה מצי למינקט איסראל בתרומה אלא נקט חולה וזקן משום דרשב"א איירי ביה:

ומר סבר אהל זרוק שמיה אהל. דוקא כשמונח הוי אהל אבל בשעת זריקה אפילו רבי יוסי ברבי יהודה מטמא דבאותה שעה לא משיב אהל כלל מידי דהוה אשוף פורח ואטלית המנפנפת דתנן בהלכות (פ"ח מ"ח) דאין מביאין ואין תולין והכי נמי קתני

שמערבין לגדול ביום הכפורים אמרו להן אבל אמרו להן כשם שמערבין לגדול ביום הכפורים כך מערבין לנזיר ביין ולישראל בתרומה ובית שמאי התם איכא סעודה הראויה מבעוד יום הכא ליכא סעודה הראויה מבעוד יום כמאן דלא כחנניה דתניא חנניה אומר כל עצמן של בית שמאי לא היו מודים בעירוב עד שיוציא מטתו וכל כלי תשמישו לשם כמאן אזלא הא דתניא עירב בשחורים לא יצא בלבנים בלבנים לא יצא בשחורים כמאן אמר רב נחמן בר יצחק חנניה היא ואליבא דב"ש ולחנניה בשחורים הוא דלא יצא הא בלבנים יצא האמר עד שיוציא מטתו וכלי תשמישו לשם הכי קאמר עירב בלבנים [ט] והוצרך לשחורים אף בלבנים לא יצא כמאן אמר רב נחמן בר יצחק חנניה היא ואליבא דבית שמאי: סומכוס אומר בחולין: ואילו לנזיר ביין לא פליג מאי טעמא אפשר דמתשיל אנזירותיה אי הכי תרומה נמי אפשר דמיתשיל עילויה אי מתשיל עלה הדרא לטיבלא וליפרוש עלה ממקום אחר [י] לא נחשדו חבירים לתרום שלא מן המוקף ולפרוש עלה מיניה וביה דלית בה שיעורא ומאי פסקא אלא סומכוס סבר לה כרבנן [כ] דאמרי כל דבר שהוא משום שבות גזרו עליו בין השמשות כמאן אזלא הא [כא] דתנן יש שאמרו הכל לפי מה שהוא אדם מלא קומצו מנחה ומלא חפניו קטרת והשותה מלא לוגמיו ביום הכפורים ובמזון שתי סעודות לעירוב כמאן א"ר זירא סומכוס היא דאמר מאי דחזי ליה בעינן [כא] לימא פליגא אדרבי שמעון בן אלעזר דתניא [כב] ר"ש בן אלעזר אומר [כג] מערבין לחולה ולזקן [כד] כדי מזונו ולרעבתן בסעודה בינונית של כל אדם תרגומא אחולה וזקן אבל רעבתן בטלה דעתו אצל כל אדם: [כה] ולכהן בבית הפרס: [כו] דאמר רב יהודה אמר שמואל [כז] מנפח אדם בית הפרס והולך [כח] רבי יהודה בר אמי משמיה דרב יהודה אמר [כט] בית הפרס שנידש טהור: רבי יהודה אומר אף בית [ל] הקברות: תנא מפני שיכול לחוץ ולילך בשידה תיבה ומגדל קא סבר אהל זרוק שמיה אהל ובפלוגתא דהני תנאי [לא] דתניא הנכנס לארץ העמים בשידה תיבה ומגדל רבי [לב] מטמא רבי יוסי ברבי יהודה מטהר במאי קמיפלגי מ"ס [לג] אהל זרוק לאו שמיה אהל ומ"ס אהל זרוק שמיה אהל [לד] והא דתניא [לה] רבי יהודה אומר מערבין

העמים. מטמאה בהלכה: שידה. מרכבת נשים עגלה עשויה כקופסא: מגדל. מטטי"ר: אהל זרוק לאו שמיה אהל. וכל שאינו אהל אינו מוקן: שמיה אהל. ומוקן ובגדולה עסקינן שמחזקת מ' סאה בלח שהם כוריס בינם [לו] דאי קטנה כלי היא ומקבלת טומאה ולא חיילא ורבנן דמתני' כרבי סבירא להו ובין לרבי יהודה ובין לרבנן דסומכוס סבירא להו [לז] דאמר מידי דחזי ליה למיכליה בהאיא שעתא בעינן: מערבין

מסורת הש"ס עם הוספות

ב) [נקמן לב. גיטין נ: מולין ז: מה עא:], ג) נקמן לד:, ג) כלים פי"ז מי"ל ע"ש [נקמן מח.], ד) [תוספ' פ"ן], ה) כתובות מח: פסחים נב: ברכות יט: מה מ. מ"ק ה: בכורות מט. מגילה כה:, ו) [עי' מ"ש עכ"ל ברכות יט:], ז) גיטין מ: מגילה כה. מיר מה., ח) ביצה לו: (וע"ש בגמ' לו.), ט) אהלות ריש פ"ח, י) עי' תוס' לעיל כז. ד"ה מפני, כ) לב: לד: לה., ל) דף לא., מ) עמוד א', נ) [נקמן לא ע"ב].

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ולפרוש וכו' איכא למימר הא דפריך פשיטא היינו משום דמרישא שמעי'. עי' תוס' פסחים ד' כא ע"ב ד"ה עבר זמנו:

רב נסים גאון

לא נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף. עיקר דיליה במשנה במסכת חלה בפרק א' (משנה ט) החלה והתרומה חייבין עליה מיתה וחומש כו' ואין ניטלין מן הטהור על הטמא אלא מן המוקף וזה הדבר בתרומה גדולה אבל בתרומת מעשר לא כמא דמפרש במשנת ביכורים בפרק ב' (מ"ה) תרומת מעשר לביכורים בשתי דרכים ולתרומה בב' דרכים ניטלת מן הטהור על הטמא ושלא מן המוקף בביכורים. ובגמ' דבני מערבא בפרק (א') [ב'] דתרומות גרסי' כל הדברים למדין ומלמדין תרומת מעשר מלמדת ואינה למידה תרומת מעשר לימדה על תרומה גדולה שניטלת מן המוקף והיא ניטלת שלא מן המוקף ומניין שתרומת מעשר ניטלת שלא מן המוקף מכל מעשרותיכם אפילו אחד ביהודה ואחד בגליל: אלא סומכוס סבר לה כרבנן דאמר דבר שהוא משום שבות גזרו עליו בין השמשות. עיקר דיליה בהא בריתא דבהדרן פירקא (דף לג) פליגו בה רבי ורבנן דאמרינן עלה מאי רבי ומאי רבנן דתניא נתנו באילן למעלה מי' טפחים כו' וחכמים אומרים בכל מקום שאסור ליטלו אין עירובו עירוב:

ליקוטי רש"י

[נדפס בסוף המסכת]

הגהות וציונים

ל) בכת"י נוסף ערב בלבנים והוציא כלי תשמישו (ולשון יפה הוא, דק"ס), וע' דיסב"א ובנאון יעקב: ג) [לפנינו בתוספתא איתא אסמנים וקמן] (גליון): ג) צ"ל אפי' בבית הקברות (דבש תמר) וע' לעיל במשנה (ובדק"ס שם): ד) רש"ל גורס תניא רבי יהודה אומר (גליון) וכ"ה בכת"י ובדפו"ר (וע' דק"ס): ה) בכת"י ובדפו"ר לא הוי עירוב שבות גזרו עליו בין השמשות ותקנת הטבל (משום) [שבות] הוא. כמאן אזלא [הא] דתנן יש שאמרו הכל לפי מה שהוא אדם. קומץ מנחה ומלא חפניו קטורת והשותה מלא לוגמיו ביום"כ ובמזון ב' סעודות לעירוב סומכוס (א') [היא] דאמר מאי דחזי ליה בעינן דא' רבנן כיון דחזי ליה לאחרניי אע"ג דלא חזי ליה שפיר דמי: לימא דלא כר"ש בן אלעזר דאמר מערבין לחולה ולזקן כדי מזונו. ולרעבתן בבינוני של כל אדם. ואמרינן אפילו תימא מתני' דקתני בכמסכת כלים פרק ט"ו יש שאמרו הכל לפי מה שהוא אדם וקתני בה במזון ב' סעודות לעירוב אחולה ואזקן קתני כר' אלעזר ב': שמעון ותני ר' אלעזר ב': שמעון בהני כדי מזונו אבל רעבתן אפי' האי תנא מודה [משערינן] בבינוני משום דבטלה דעתו אצל כל אדם. לכהן בבית [הפרס] ואמרינן בית הפרס מנפח אדם מנפח ומפריח עפר תיחוה. וכיון שגילה עפר ולא ראה עצם תחחיו טהור. וכן אם נידש אותו בית הפרס כיון שנדרס ברגלי העוברין והשבין אלו היה שם עצם ודאי נדרס ונתמעט [ונטהר] המקום: מתני' רבי יהודה אומר אפי' בבית הקברות כו'. תנא מפני שיכול לחוץ בשידה תיבה ומגדל. פי' אלו עשויות לנחת הישוב בתוכן והמת תחתיהן. ואילו מאהיל עליו הישוב בתוכן טהור שאלו חוצצין בפני הטומאה ואמרינן קסבר האי תנא אהל זרוק שמיה אהל כדתניא הנכנס לארץ העמים בשידה תיבה ומגדל ר' מטמא קסבר אהל זרוק [לאו] שמיה אהל ואינו חוצץ בפני הטומאה וכאלו הוא מאהיל עליהן לפיכך הישוב בתוכן טמא ר' יוסי ב"ר יהודה (מטמא) [מטהר] קסבר

מערבין לכהן טהור בתרומה טהורה בקבר. וכ"ש בחולין דאי אפי' בתרומה דאי מטמאה לא חזיא ליה אפשר למעבד תקנתא דכמפרש ואזיל ודיקא נקט טהור בטהורה אבל בטומאה לא דלא חזיא ליה לא לכהן טמא ולא לכהן טהור וכהן טמא בטהורה נמי לא דלא חזיא ליה: היכי

מערבין לכהן טהור בתרומה טהורה בקבר היכי אזיל בשידה תיבה ומגדל והא כיון דאהתא איטמיא לה בשלא הוכשרה או שנילושה במי פירות והיכי מייתי לה בפשוטי כלי עץ דלא מקבלי טומאה והא קא מאהיל דמייתי לה אחוריה[6] אי הכי מ"ט דרבנן קסברי אסור לקנות בית באיסורי הנאה *מכלל דר' יהודה סבר מותר קסבר מצות לאו ליהנות ניתנו אלא [7] הא דאמר רבא מצות לאו ליהנות ניתנו לימא כתנאי אמרה לשמעתיה אמר לך רבא אי סבירא להו[8] דאין מערבין אלא לדבר מצוה דכולי עלמא מצות לאו ליהנות ניתנו והכא בהא קמיפלגי מ"ם אין מערבין אלא לדבר מצוה ומ"ם מערבין אפילו לדבר הרשות אלא הא [9] דאמר רב יוסף אין מערבין אלא לדבר מצוה לימא כתנאי אמרה לשמעתיה אמר לך רב יוסף דכולי עלמא אין מערבין אלא לדבר מצוה ודכולי עלמא מצות לאו ליהנות ניתנו ובהא קמיפלגי מ"ם [10] כיון דקנה ליה עירוב לא ניחא ליה דמינטרא ומ"ם [11] ניחא ליה דמינטרא דאי איצטריך אכיל ליה: **מתני'** [12] מערבין בדמאי ובמעשר ראשון שנטלה תרומתו ובמעשר שני והקדש שנפדו והכהנים בחלה[13] אבל לא בטבל ולא במעשר ראשון שלא נטלה תרומתו ולא במעשר שני והקדש שלא נפדו: **גמ'** [14] דמאי הא לא חזי ליה מיגו דאי בעי מפקר להו לנכסיה והוי עני וחזו ליה השתא נמי חזי ליה [15] דתנן מאכילין את העניים דמאי ואת

מזיל לא הוי תלינה הכא [16] דלא הוי אלא הרחקה אמאי פליגי הא מני מזיל בשידה תיבה ומגדל דאין לך הרחקה גדולה מזו:

בשלא הוכשרה. ולספרים דגרסי או[17] שנילושה במי פירות ה"פ בשלא הוכשרה כגון שעירב בפירות או בפת שנילושה במי פירות: **בפשוטי** כלי עץ. משמע דלא מקבלי טומאה אפילו מדרבנן וכן תנן במס' כלים (פ"ב מ"ח) ומייתי לה בפ"ק דשבת (ד' מז.) כלי עץ וכלי זכוכית פשוטיהם טהורים ומקבליהם טמאין וע"כ פשוטין טהורים אפי' מדרבנן דכלי זכוכית אפילו יש להן בית קבול אין להן טומאה אלא מדרבנן כדאמר בשבת[18] וכן משמע בנמה דוכתי דטהורין פשוטי כלי עץ אפי' מדרבנן וקשה דבהמוכר בית (ב"ב דף סו.) אומר שאני פשוטי כלי עץ דמדרבנן גבי דף של מתכת וכ"ש לא אירי בהך דחזו למדלסות דהנהו מקבלי טומאה דאורייתא דכל הטמטמת מדרס מטומת טומאת מת כדלקמן בב"ק פ"ב (דף פה.) ק"ו מפכים קטנים ורשב"א[19] פירש התם דאין לחוש כיון דמסקנא לא קיימא הכי דמוקי לה בדף של מתכת וכ"י מפרש דכלי עץ שהם רחבים כעין דף וראוי להניח עליהם תפילם גזרו רבנן עליהם דשמא למקבלי כלי עץ אבל פשוטי כלי עץ שאינם רחבים טהורין אפילו מדרבנן וי"מ דדף של נחתומים וכיולא בזה שהם שימושי אדם ומשמשין שימושי אדם גזרו רבנן בהן טומאה כדמוכח בתורת כהנים בפרשת ביום השמיני[20] דממעט קולס וקולב מכלי עץ ולא כל כלי עץ ומרבה שולחן וטבלא ודולבקי מכל וקאמר ומה לאיש ת"ל שק מה שק מיוחד שהם תשמישי אדם ומשמשי תשמישי כו' וע"כ כשאין ראויין למדרס אינו מקבל טומאה ועוד דמוכל המסכת[21] ה"ל לרבייהו וכשאין להן בית קבול נמי אינו מקבל טומאה אלא דג

(ד) **רשב"א** גרים מכל מתנותיכם תרימו לאיירי בתרומה גדולה אבל מכל מעשרותיכם תרימו[ד] בתרומת מעשר קמיירי: **ומה** ראית. מפרש ריב"ש מה ראית להלן דין הקדימו בכרי להקדימו בשבלין אימא בהקדימו בכרי נמי פטור מתרומה גדולה הואיל ולא הוקבע עדיין למעשר וקרא דמכל מתנותיכם אתי לחיובי בראה פני הבית אבל לא יתכן לפרש הלי ומה ראית נימא איכא למייב הקדימו בשבלין ולפטור הקדימו בכרי דאין זו סברא:

וקא משמע לן דאין חומש מעכב. ולא"ת אמאי לא פשיט מהכא בפרק הזהב (ב"מ דף מד.) דאין החומש מעכב וי"ל משום דאיכא למידמי ולאוקומי כשנתן החומש ואף על גב דמילתא דפשיטא היא אגב מעשר ראשון נקט מעשר שני:

שפדאו על גב אסימון. פ"ה מעה בגא לורה והא דמתלגין מעשר שני על אסימון לר' דוסא טפי ממעות הייתכן לסימן לבית המרחץ בפרק הזהב (ב"מ דף מז:) הייני משום דאסימון עשוי במשקל ורוחב כראוי ואינו מחוסר אלא לורה ובדבר קל יוצדינו כמה מהם וקשה לר"ת בפרק במה אשה (שבת דף סב.) אמר אי משום לורתא ליעבד לה פולסא משמע דיש עליו לורה ובהזהב אמר מאי אסימון פולסא וי"ל לפ"ה דקרי אסימון לכל דבר שאינו עשוי כהלכתו או של כסף ואין עליו לורה או של עץ ויש עליו לורה:

ונתן הכסף וקם לו. ואף על גב דבעלמא שוה כסף בכסף הכא איכא מיעוטא דדרשינן האי קרא בכלל ופרט וכלל וכן משמע בגכורות דתנן בפרק יש בכור (דף נא.) אין פודין לא בעבדים כו' ולא בהקדשות ומפרש בגמרא ולא הקדש בכל אלו וגבי בכור דרשים בכלל ופרט ולא"ת דאמרינן במעילה (דף יד.) בוצין בחול ואמ"כ מקדישין אלמא מתלגין מעות הקדש על הבין וי"ל דלענין זה חשיב תלוש ונפסוף חברו תלוש[ב] אי נמי התם חשיב תלוש טפי כיון דאי לא קדיש עומד לתלישה:

כאן בעירובי תחומין. פ"ה עירוב תחומין אקנויי שביתה הוא וקטן לא אלים למיקני. וקשה דבפרק בתרא דמעילה (דף כא.) אמר גבי שלא בא תרם שוטה וקטן עשה שליחותו בעל הבית מעל ופריך והא לאו בני שליחות נינהו ומשני עשאוהו כהסיא דנתנו על הפיל והוליכו על הקוף והוליכו הרי זה עירוב אלמא איתעביד שליחותייהו הכא נמי איתעביד שליחותייהו אלמא אפילו על הקוף ופיל הרי זה עירוב ועוד לפירושו משמע דאי הוה אלים למיקני הוה מהימני ליה והוי עירוב ולא"כ היכי פריך בסמוך ודילמא לא ממטו ודלמא לא אקיל מייה דכיון דמהימני ליה ממטי ליה ואי לא אקלי מייה יחזור לכן נראה לפרש דעירובי תחומין הואיל ואסמכוה אקרא[ג] חמירי ולא אימנוהו רבנן ולא הוי עירוב אם לא בעומד ורואהו דנתנו על הקוף דהוי עירוב מיירי נמי בעומד ורואהו דכשאינו עומד ורואהו לא הוי עירוב כדתניא בשמעתין נתנו לקוף והוליכו אין זה עירוב ולכך קתני במעילה על הקוף משמע דאינו סומך על תכמתו והכא בשמעתין קתני לקוף משמע דסומך עליהם[ד] ואף על גב דבפ"ק דפסחים (דף ז:) אמר גבי בדיקת חמץ אמונתו רבנן בדרבנן הייני בבית שלהם דרמי עלייהו אבל שליחות איכא למימר דמייאסי וכעין זה פ"ה לקמן[ה] גבי מזקה על חבר ומירושלמי[ו] נמי מתלק בין אמר לא ובערב בין אמר אלא ואבערב לך:

וליחוש דילמא לא שקיל מיניה כדאמר רב יהיאל. ולא"ת מאי קא פריך ומאי קא משני הא מדיוקא דמתני' שמעינן דמזקה שליח עושה שליחותו דקתני בית חרם שוטה וקטן אין זה עירוב הא בית פיקח הרי זה עירוב וי"ל דהתם סומך עליו לגמרי אבל הכא שאמר לו לקבל מהם דלא סמיך עליו בכל השליחות ממנו ולא עביד משום הכי פריך ומשני דאפילו הכי חזקה שליח עושה שליחותו: **והיכא** איתמר דרב חסדא וכו'. ולא"ת אמאי לא איתמר מילתייהו אמתניתין דהכי נמי צריך לשנויי אמתניתין דמהימני ליה דטעם דמתניתין דאין זה עירוב לאו משום דלא מהימני אלא משום דלא אלימי למיקני (ה) תמוהין והשתא לא קשה מידי אמתניתין דמהימני ליה[ו] ובריתא דמעילה[ז] דקתני אפי' לפיל הוי עירוב לא שמיע להו ומתניתין דמעילה איכא לשנויי שיטא אחרינא דמשני התם דעשאוהו כמעטן של זיתים דהא דיתמא ליה חשיב כמעשה:

ואת אכסניא (ו) דמאי אמר רב הונא תנא בית שמאי אומרים אין מאכילין את העניים דמאי ובית הלל אומרים מאכילין את העניים דמאי: ובמעשר ראשון שנטלה כו': פשיטא לא צריכא שהקדימו בשבלין ונטלה ממנו תרומת מעשר ולא נטלה ממנו תרומה גדולה וכדר' אבהו אמר ריש לקיש דאמר ר' אבהו אמר ריש לקיש[ז] מעשר ראשון שהקדימו בשבלין פטור מתרומה גדולה שנאמר[א] והרמותם ממנו תרומת ה' מעשר מן המעשר מעשר מן המעשר אמרתי לך ולא תרומה גדולה ותרומת מעשר מן המעשר א"ל רב פפא לאביי[ב] אי הכי אפילו הקדימו בכרי נמי א"ל עליך אמר קרא (ג) [ב] מכל מעשרותיכם תרימו את כל תרומת ה' ומה ראית האי אידגן והאי לא אידגן: ובמעשר שני והקדש שנפדו: פשיטא לא צריכא שנתן את הקרן ולא נתן את החומש וקמ"ל דאין החומש מעכב: אבל לא בטבל: פשיטא לא צריכא בטבל טבול מדרבנן וכגון שזרעו בעציץ שאינו נקוב: ולא במעשר ראשון שלא נטלה תרומתו: פשיטא לא צריכא שהקדימו בכרי ונטלה ממנו תרומת מעשר ולא נטלה ממנו תרומה גדולה מהו דתימא כדאמר ליה רב פפא לאביי קמ"ל כדשני ליה: ולא במעשר שני והקדש שלא נפדו: פשיטא לא צריכא שפדאן ולא פדאן כהלכתן מעשר[ח] שפדאו על גב אסימון ורחמנא אמר[ג] וצרת הכסף[ג] כסף שיש עליו צורה הקדש[ד] שחילולו על גב קרקע דרחמנא אמר[ד] ונתן הכסף וקם לו: **מתני'** [ב] השולח עירובו ביד חרש שוטה וקטן או ביד[ה] מי שאינו מודה בעירוב אינו עירוב ואם אמר לאחר לקבלו ממנו הרי זה עירוב: **גמ'** וקטן לא והאמר רב הונא קטן גובה את העירוב לא קשיא כאן [ג] בעירובי תחומין כאן [ד] בעירובי חצירות: או ביד מי שאינו מודה בעירוב: מאן[ו] אמר רב חסדא כותאי: ואם אמר לאחר לקבלו הימנו הרי זה עירוב: וליחוש דילמא לא ממטי ליה כדאמר רב חסדא בעומד ורואהו ורואהו [ה]ה"נ בעומד ורואהו וליחוש דילמא לא שקיל מיניה כדאמר רב יהיאל חזקה[ז] שליח עושה שליחותו הכא נמי חזקה שליח עושה שליחותו והיכא איתמר דרב חסדא ורב יהיאל אהא אתמר דתניא[ח] נתנו לפיל והוליכו לקוף והוליכו אין זה עירוב ואם אמר לאחר לקבלו הימנו הרי זה עירוב ודילמא לא ממטי ליה אמר רב חסדא בעומד ורואהו ודילמא לא מקבל ליה מיניה אמר רב יהיאל חזקה שליח עושה שליחותו אמר רב נחמן [ט] בשל תורה אין חזקה שליח עושה שליחותו בשל

אכסניא. מילות מלכי ישראל שמטילין אותן על בני העיר לזונן והוו להו כעניים שהרי אינן בבתיהן:[ד] שהקדימו בשבלין. לתרומה גדולה דמן התורה התרומה קודמת למעשר דלאחר קלאה רחמנא[ה] ומן המותר הוא נותן מעשר ראשון לוי ועכשיו העריס הלוי וקדמו כדי שלא יחסרנו כהן אחד מני' במעשר: מכל מעשרותיכם. כלוס כתיב: תרימו את[ג] כל תרומת ה'. אפילו תרומה גדולה: ומה ראית. דמוקמת קרא דמיירי בהקדימו בכרי וקרא דפטור בהקדימו בשבלים: האי. הקדימו בכרי אידגן וכיון דנקרא דגן נעשה טבל לתרומה כלכתיב (דברים יח) ראשית דגנך: והאי לא אידגן. וכי שקליה לוי עדיין לא היה טבל לתרומה: ולא במעשר ראשון שלא נטלה תרומתו. קס"ל בתרומת מעשר קאמר וקא פריך פשיטא: לא נצרכה שהקדימו בכרי. והא תרומה דקאמר[ד] הייני תרומה גדולה דחזי לאפרושי מיניה מקמי לליפרשי מעשר מייה קאמר: בדאמר ליה רב פפא לאביי. לעיל בשמעתין: אסימון. מעה בגא לורה פטנו"ן בגא"ז: ונתן הכסף. במקדיש שדהו כתיב ויסף חמישית כסף ערכך (ויקרא כז): **מתני'** שאינו מודה בעירוב. כותי: **גמ'** גובה את העירוב. מבני חבר ומערב עליהם: עירובי חצירות. דעירוב לשותייהו בעלמא הוא הלכך ממילא מיערב ואע"ג דאין מעשה קטן כלום לא מיכפת לן כדתנן לקמן (דף עא.) בעל הבית שהיה שותף עם שכיניו א"ל לערב[ד] אבל עירובי תחומין אקנויי שביתה הוא[ה] וקטן לא אלים למיקני: [ד] לקבל הימנו. קודם שיגיע שם והמקבלו ערב עליו: דילמא לא ממטי ליה. קטן עד לידו של מקבל: בעומד ורואהו. עד שמוליכו: ודלמא ההוא לא שקיל מיניה. ולא מערב ליה אף על פי שהבטיחו: קוף ופיל. פעמים שהן מלומדים: בשל תורה אין חזקה כו'. כלומר לא סמכינן אחזקה עד לחזינן דעבד בשל

בשל

על הקוף ופיל הרי זה עירוב ועוד לפירושו משמע דאי הוה אלים למיקני הוה מהימני ליה והוי עירוב ולא"כ היכי פריך בסמוך ודילמא לא ממטי ודלמא לא אקיל מייה דכיון דמהימני ליה ממטי ליה ואי לא אקלי מייה יחזור לכן נראה לפרש דעירובי תחומין הואיל ואסמכוה אקרא[ג] חמירי ולא אימנוהו רבנן ולא הוי עירוב אם לא בעומד ורואהו דנתנו על הקוף דהוי עירוב מיירי נמי בעומד ורואהו דכשאינו עומד ורואהו לא הוי עירוב כדתניא בשמעתין נתנו לקוף והוליכו אין זה עירוב ולכך קתני במעילה על הקוף משמע דאינו סומך על תכמתו והכא בשמעתין קתני לקוף משמע דסומך עליהם[ד] ואף על גב דבפ"ק דפסחים (דף ז:) אמר גבי בדיקת חמץ אמונתו רבנן בדרבנן הייני בבית שלהם דרמי עלייהו אבל שליחות איכא למימר דמייאסי וכעין זה פ"ה לקמן[ה] גבי מזקה על חבר ומירושלמי[ו] נמי מתלק בין אמר לא ובערב בין אמר אלא ואבערב לך:

וליחוש דילמא לא שקיל מיניה כדאמר רב יהיאל. ולא"ת מאי קא פריך ומאי קא משני הא מדיוקא דמתני' שמעינן דמזקה שליח עושה שליחותו דקתני בית חרם שוטה וקטן אין זה עירוב הא בית פיקח הרי זה עירוב וי"ל דהתם סומך עליו לגמרי אבל הכא שאמר לו לקבל מהם דלא סמיך עליו בכל השליחות ממנו ולא עביד משום הכי פריך ומשני דאפילו הכי חזקה שליח עושה שליחותו: **והיכא** איתמר דרב חסדא וכו'. ולא"ת אמאי לא איתמר מילתייהו אמתניתין דהכי נמי צריך לשנויי אמתניתין דמהימני ליה דטעם דמתניתין דאין זה עירוב לאו משום דלא מהימני אלא משום דלא אלימי למיקני (ה) תמוהין והשתא לא קשה מידי אמתניתין דמהימני ליה[ו] ובריתא דמעילה[ז] דקתני אפי' לפיל הוי עירוב לא שמיע להו ומתניתין דמעילה איכא לשנויי שיטא אחרינא דמשני התם דעשאוהו כמעטן של זיתים דהא דיתמא ליה חשיב כמעשה:

רב

[ד] ברכות מג.] שבת קמו: פסחים לה: ביצה יג.; [ה] מגילה מז:; [ו] [ז] [ח] [ט] [י] [כ] [ל] [מ] [נ] [ס] [ע] [פ] [צ] [ק] [ר] [ש] [ת] [א] [ב] [ג] [ד] [ה] [ו] [ז] [ח] [ט] [י] [כ] [ל] [מ] [נ] [ס] [ע] [פ] [צ] [ק] [ר] [ש] [ת]

מסורת הש"ס עם הוספות

[ד] ברכות מג.] שבת קמו: פסחים לה: ביצה יג.; [ה] מגילה מז:; [ו] [ז] [ח] [ט] [י] [כ] [ל] [מ] [נ] [ס] [ע] [פ] [צ] [ק] [ר] [ש] [ת]

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואת האכסניא דמאי ואמר לג הונא: (ב) שם אמר קרא תרימו את תרומת ה' מכל מעשרותיכם[ד] ומה ראית: (ג) רש"י ד"ה מכל וכו' בגוים כתיב תרימו תרומת ה' מכל מעשרותיכם[ד] אפילו תרומה גדולה: (ד) תוס' ד"ה דאבי"ל גרים לריך להתחיל תרימו את תרומת ה' דאבי"ל גרים וכו' מכל מעשרותיכם בתרומת כל"ל ומיכא תרימו ממתק: (ה) ד"ה והיכא וכו' דלא אלימי למיקני שביתה והשתא:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה כאן. ואע"ג דבפ"ק דפסחים. גמי' בתמני לתמוה דהתם מעלים שבדקו ומתמיה להם בדרבנן וה"ל ר"ל דאם בלו ומתני הכמנו העירוב נאמנים אבל הכא הא לא מיירי מזו אלא שבאלה לערב דמה אפי' בטולת לגדול לריכים לנה עליה מדין חזקה אלים עושה שליחותו והך חזקה לא אמרינן בקנון ולע"ג ב):

תוס' ד"ה והיכא. דבריתא דמעילה וכו'. לא הוי לריכי לזה דיין דעל מתניתין לחוד לא לריך לשנויי רק מכח לרוף בריתא דמעילה מש"ה דייקי יותר על הך בריתא לחודיה. מ"ש במהרש"ל לא יתענא וכו' בעניי לא יתענא מאי קושיא הא ר"ל דזהו מפסנא פשיטא להש"ס לקוף ופיל לא מהימני:

ליקוטי רש"י

[נדפס בסוף המסכת]

תורה אור השלם

א) וְאָל הַלְוִיִּם תְּדַבֵּר וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תִקְחוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמַּעֲשֵׂר אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם מֵאִתָּם בְּנַחֲלָתְכֶם וַהֲרַמְתֶּם מִמֶּנּוּ תְּרוּמַת יְיָ מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר:

[במדבר יח, כו]

ב) כֵּן תָּרִימוּ גַּם אַתֶּם תְּרוּמַת יְיָ מִכֹּל מַעַשְׂרֹתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּנְתַתֶּם מִמֶּנּוּ אֶת תְּרוּמַת יְיָ לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן: מִכֹּל מַתְּנֹתֵיכֶם תָּרִימוּ אֵת כָּל תְּרוּמַת יְיָ מִכָּל חֶלְבּוֹ אֶת מִקְדְּשוֹ מִמֶּנּוּ:

[במדבר יח, כח-כט]

ג) וְנָתַתָּה בַּכֶּסֶף וְצַרְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדְךָ וְהָלַכְתָּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ בּוֹ:

[דברים יד, כה]

הגהות וציונים

[ד] בכת"י מעשר בגון שפדאו ע"ג אסימון. ["אסימון" כסף שאין עליו צורה מלשון סומא שאין לו עינים. ערוך] (גליון): [ב] הקדש בגון שחיללו (כת"י ודפו"ר): [ג] בכת"י ודפו"ר נוסף מאן אינו מודה בעירוב א"ר חסדא וכו': [ד] נראה דיש להוסיף לתיבות הד"ה מעשר ראשון שהקדימו בשבלין. לתרומה גדולה וכו' [כלומר שהקדים המעשר לתרומה גדולה] (מראה אש): [ה] בכת"י ודפו"ר הנוסח והא תרומתו דקתני היינו תרומה גדולה דהוה חזיא לאפרושי מיניה מקמי דליפרשי קטן לא גרע ממי שיש לו שותפות: [ז] [ד"ז שייך לעיל במשנה] (גליון): [ח] צ"ל אשר תקחו (גליון). ראה הפסוקים בתורה אור השלם וע' הג' הב"ח: [ט] כע"ז הוא בכמה כת"י. ובדפו"ר איתא כמו בשבת ובפסחים אמר קרא מכל מתנותיכם תרימו את כל תרומת ה', ועי' תוס': [י] וברש"י דפו"ר ליתא התיבות "תרימו את" והדיבור מתחיל כל תרומת ה'. אפי' תרומה גדולה, ועי' לקוטי רש"י: [כ] עיין רש"ש: